

sebnobno dobre spoznane, — za vina so še dalje prejeli pohvalne pisma: gosp. Druškovic iz Slovenjo-Gradca, knez-Windischgrätzovo grajšinsko oskerbnništvo, — gosp. Pan iz Konjic, — gosp. Stöger iz Štaine-a, — gosp. Fürst iz Ptuja, — samostan sv. Pavla v Marburgu, — gosp. vitez Pistor iz Radgone, — gosp. Sartori pri sv. Trojici; — za klepalo je prejel gosp. Naubeshuber iz Pettenbach-a, za drenažne cevi pa gosp. Frid. Schmidt v Gradcu pohvalno pismo.

Pomenki ljubljanskega zgodovinskega društva v zboru mesca majnika.

Društveni tajnik gosp. dr. E. Kosta je najpoprej bral sostavek, ki ga je gosp. P. Hicinger spisal od škofov Aemone. Po pravilih Schönleben-a in Valvazor-ja, Linhart-a in Richter-ja si tudi gosp. Hicinger prizadeva dokazati in sosebno zoper zahtéve istrijske Cittanuove in friulske Gemone spričati, da že stara Aemona je v 4. in 5. veku svoje lastne škofe imela. Sila težavno je sicer to reč do dobrega dognati, ker nikakoršnih spominkov ni, kateri bi pričali, da je to gotovo tako; kar pa je le dokazov za verjetnost tega terdenja najti, je gosp. Hicinger po svoji navadni marljivosti in bistrumnosti zvesto nabral in z njimi podperl svojo spričbo.

Gimnazijalni vodja gosp. Nečásek je zanimive reči povedal od nekdanjih „akademiških novincov“ (beanov) in ostrih preskušinj, katerim so bili nekaj učenci podverženi, preden so bili vzeti v šolo.

Gosp. dr. H. Kosta je govoril o rokopisu neke stare igre, ktera je predstavljala terpljenje Jezusa Kristusa. Rokopis te žaloigre v nemškem jeziku, ktera je bila 6. aprila 1730 v Krajnji na vélikem tergu tako ginljivo igrana, da se je vse jokalo, in ktera ima napis: „das Leiden un-seres Herrn und Heilandes Jesu Christi. Vollständig vorgebracht. NB. Welches zu Krainburg auf dem öffentlichen Platze den 6. April 1730 als ein schmerzvolles Tragöd, allen nicht ohne häufigen Thränen ist vorgestellt worden“, je gosp. dr. H. Kosta pogube otel, sicer bi bil leta 1837 z Reignersfeld-Busetovo zapuščino kot zaveržen papir prodan in za kak zavitek porabljen. Spisana je ta žalostna igra v klobasah (Knittelvers) in razdeljena v 15 razdelkov; začne se z navodom (prologom) in vsak razdelk se končuje z vmesjem po šegi korov v gerških žaloigrah. Pomenljiva je ta igra — pravi gosp. dohtar — deloma zato ker je nemško pisana in je pred 127 leti prebivavce dandanašnjega skor čisto slovenskega mesta k joku posilila, deloma pa zato, ker je edina ljudska igra te verste, od ktere se vé, da je bila na Krajskem očitno igrana.

Gosp. profesor Metelko je nadalje govoril o Miklosičevih filologičnih delih in med drugim tudi razložil, kaj visokoučeni prof. Miklosič o staroslovenskem jeziku in njegovi razmeri do ostalih slovanskih jezikov misli, kar je našim jezikoslovcem iz slavnih Miklosičevih knjig znano.

Potem se je bral sostavek gosp. prof. Terstenjak-a, v katerem k napisu na Krajskem najdenega rimskega kamna „Laburo ex voto sacrum“ na filologičnem potu dokazuje, da korenine in pomeni sanskritske besede arth, nemške Elben (Elfen) in slovanske lab (tedaj labor „svitli duh“ itd.) se ravno tako ujemajo kakor povestice Indov, Slovanov in Germanov o „ninkih“ (Elfen).

H koncu zboru je društveni tajnik dr. E. Kosta v pretres vzela statistične tabele, ktere se v Pragi na svetlo dajejo. Kakor sta šolski svetovavec gosp. Becker za nadvojvodino Avstrijo, in „Klagenf. Zeit.“ za Koroško dokazala, da omenjene tabele nimajo nobene vrednosti za nju dežele, tako je tudi gosp. dohtar dokazal, da nimajo za Krajsko nobene cene.

Še nekaj o Rojenicah.

Gospod Terstenjak prosi v 44. listu „Novic“ za kakšno o Rojenicah. Náte! kar je meni znanega.

Ko sem majhen bil, so mi stara mati marsikaj vedili povedati in popevati in marsikaj bi bil od njih zapomnil, če bi mi ne bili prezgodaj umerli. Ker mi je Matija ime, so mi večkrat pesem in pripovedko ali legendo od mojega patrona ponovili, ki jo kolikor toliko še znam in toraj tukaj ob kratkem povém.

Kadar so oče ali mati svetemu Matiju kruha rezali, vselaj so jim tekle solze z oči. Svetemu Matiju se je to čudno zdelo. Praša enkrat matere, ko so mu ravno kruha rezali: mati, zakaj pa vselaj vekate, kadar meni kruha režete? Mati pa so jeli še bolj vekati. Matija jih le ne neha popraševati in tako dolgo jih moleduje, da so mu povedali in djali: O kaj bi ne vekala, ker boš meni in očetu glavo odsekal. Ko si še majhen v zibeli ležal, pristopile so h tebi Rojenice in prisojale, da boš Matija svet mož, pa boš očetu in materi glavo odsekal. To je svetemu Matiju žal zavidalo; imel je očeta in mater prerad, da bi mogel kaj takega storiti. Kar jo skrivaj potegne od doma, gré in hodi noč in dan po neznanih krajih dokler ne pride v deveto deželo. V deveti deželi se vstavi in vseli, češ, oče in mati gotovo ne bosta zvedila za me, in jaz jima ne bom odsekal glav. Oženi se ondi v deveti deželi in pobožno živi z zakonsko družo. Enkrat je bil nekje na opravkih. Sreča ga ženska in mu reče: Matija Matija, ti se tukaj mudiš, domá pri tvoji gospé pa drugi spé. Sveti Matija babo serpo pogleda in pravi: kar ženske govore, so včasih rade laži bilé. To je bila pa hudoba. Berž je dalje šla in se premenila v mladega človeka. Pride mu proti in pravi: Matija Matija, ti se tukaj mudiš, pri tvoji gospé pa drugi spé. Sveti Matija ga pogleda in pravi: kar mladi govore, so rade laži bilé. Hudoba gré dalje, premeni se v starega moža in pravi: Matija Matija, ti se tukaj mudiš, pri tvoji gospé pa drugi spé. Matija ga pogleda in pravi: kar stari rekó, je časi rado res biló. Verne se domú in gré naravnost v hram, kjer je njegova in žene postelja stala. Vidi, da možk in ženska vkup ležita. Jeza ga zgrabi, mahne s sekiro in obema glavi odseka in gré iz hrama. Kar mu pride žena naproti vsa vesela in reče: o Matija, povem ti vesele stvari, dobili smo gosposke gosti, tvoj oče in tvoja mati sta prišla k nam vás. V hram sem ju peljala na najino posteljo spat, da si odpočijeta, ker sta od dolgega pota utrujena. Zdaj se Matiju oči odpró kaj je storil, da je očetu in materi glavo odsekal. Zaveka, zavpije: o Rojenice, Rojenice!

Zato sv. Matija v pratiki še dan današnji s sekiro malajo.

To je legenda o sv. Matiju, — pesmi dozdej še nisim mogel dobiti, pa vé, da bi se na Gorenskem že mogla najti. Če se ne motim, je pred nekaj leti v „Novicah“ g. J. Novak po ti legendi pesemco napravil. *)

(Dalje sledi.)

O cerkvenem petji in orgljanji po deželi.

Spisal Kamilo Mašek.

(Dalje.)

Razložil sem znanosti, ktere mora vsak dober organist imeti; skusil bom jih še na drobno smatrati in zraven naznaniti pripomočke, s kterimi si more vsak sam potrebno vedo o tem zadobiti. Mislim pa, da imam tukaj z ljudmi oprávit, ki so se že z muziko pečali ali kterim vsaj pervenci muzike niso neznan.

1. Kaj je občno muzikoslovje?

Občno muzikoslovje obsega: a) osnovo nót ali sekirie (Notenplan, Vorräume und Nebenlinien), b) imena in versto nót in stank (Pause), c) peterih raznih notnih ključev, d)

*) V „Novicah“ leta 1853.